

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžf/55/2016
Identifikačné číslo spisu: 7013200697
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7013200697.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: STAVIVÁ KLASIK - L s.r.o., so sídlom Hlavná 600, Streda nad Bodrogom, IČO: 36 822 094, zastúpeného: JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom, so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/119309/2013 zo dňa 11.03.2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/91/2013-29 zo dňa 19.11.2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 7S/91/2013-39 zo dňa 29.04.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/91/2013-29 zo dňa 19.11.2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 7S/91/2013-39 zo dňa 29.04.2016 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „krajský súd“) podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia konštatoval, že ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva., Poukázal na to, že nepriaznivá finančná situácia žalobcu je dôsledkom skutočností majúcich pôvod v jeho podnikaní a súvisiacich s jeho podnikaním. Mal za to, že ak by nepriaznivá finančná situácia žalobcu bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika spojeného s podnikaním na štát, čo je neprípustné. Uviedol, že skutočnosti tvrdené žalobcom o neprimeranom zaťažovaní spoločností žalobcu, nezákonnom zadržiavaní finančných prostriedkov zo strany daňových úradov a blokovani majetku sú pre posúdenie žiadosti o

oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné. Ďalej krajský súd poukázal na to, že žalobca nepredložil súdu ani napriek výzve vyplnenej tlačivo na zdokladovanie jeho majetkových pomerov a ani žiadne iné dôkazy preukazujúce ním tvrdené skutočnosti. Konštatoval, že dôvody uvádzané žalobcom v jeho podaniach nie sú spôsobilé na naplnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov majúť tiež za to, že výška súdneho poplatku nie je tak vysoká (70 €), že by žalobca vzhľadom na svoj majetok - základné imanie s rozsahom splatenia 6640 €, nebol schopný zaplatiť. Krajský súd dospel preto k záveru, že žalobca nepreukázal splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Opravným uznesením zo dňa 29.04.2016 krajský súd opravil zrejme nesprávnosti v záhlaví a odôvodnení predmetného uznesenia.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodu, že krajský súd neúplne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil, navrhujúc, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) zmenil a žalobcovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Namietol, že krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že žalobca je podnikateľom a jeho nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní a s ním súvisí.

Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné, poukázal na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s S. I., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobca, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobcu nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázal tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s S. I. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržovania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s S. I. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s S. I. (teda aj žalobca) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutel'ny, či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť, a s ktorým môže disponovať.

Žalobca nesúhlasil s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t.j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobca nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jeho právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasil síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobcu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s S. I. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobca môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom a došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát, nemá podľa žalobcu oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30.07.2009, v zmysle ktorého: „Ustanovenie § 138

ods. 1 O.s.p. oprávňuje súdna návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“.

Žalobca taktiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedol žalobca.

Žalobca taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal ním tvrdené skutočnosti, nakoľko súd prvého stupňa má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s S. I. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s S. I.). Okrem toho tvrdil, že ho súd nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu, čo tento považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/119309/2013 zo dňa 11.03.2013, ktorým potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice č. 9800403/5/1638212/2012/Vas zo dňa 12.07.2012.

Keďže žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ho výzvou zo dňa 04.03.2014 vyzval, aby v lehote 3 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 70 € podľa položky č. 10c sadzobníka súdnych poplatkov.

Uznesením zo dňa 04.04.2014, č. k. 7S/91/2013-16 krajský súd zastavil konanie podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“), pretože žalobca súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatil.

Žalobca následne podaním doručeným krajskému súdu dňa 13.05.2014 podal odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania a súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p., ktoré odôvodnil tvrdeniami v podstate totožnými s dôvodmi uvedenými v jeho odvolaní proti uzneseniu, ktoré je predmetom súčasného konania.

Vzhľadom k tomu, že žalobca k uvedenému podaniu nepripojil žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 O.s.p., t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobcu, krajský súd ho výzvou zo dňa 13.10.2014 vyzval, aby podanie doplnil a v lehote 10 dní doručil súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba s tým, že toto tlačivo krajský súd žalobcovi zaslal. Výzva bola žalobcovi doručená dňa 31.10.2014.

Žalobca na výzvu reagoval podaním zo dňa 07.11.2014, v ktorom súdu oznámil s ohľadom na všetky

žalobcom doteraz uvádzané okolnosti a skutočnosti, že nezavinené nevie splniť povinnosť uloženú mu v predmetnej výzve.

Uznesením č. k. 7S/91/2013-25 zo dňa 19.11.2014 krajský súd zrušil v súlade s § 210a O.s.p. autoremedúrou svoje uznesenie č. k. 7S/91/2013-16 zo dňa 04.04.2014.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ ZSP poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú, a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarcia v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanvej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 O.s.p. vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového

stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobca nepredložil vyplnené tlačivo, ktoré mu bolo zaslané krajským súdom, rovnako opomenúť predložiť doklady preukazujúce jeho tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky ho vyhodnotil v súlade s § 125 a § 132 O.s.p. a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä, čestné vyhlásenie predložené žalobcom opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jeho predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobca prejavil akúkoľvek snahu o ich preukázanie. V tunajšej veci napríklad mohol minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové úrady, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.), o ktorých uvádza, že na ne nebolo zo strany adresátov reagované. Rovnako tak nemožno ako argument pre oslobodenie od súdnych poplatkov použiť tvrdenie nesplnenia si zákonnej povinnosti podať daňové priznanie. Je navyše len ťažko uveriteľné, že podnikateľský subjekt nemá vedené účtovníctvo tak, aby v prípade nepredvídateľnej udalosti nemal k dispozícii aspoň kópie podkladov (faktúry, hlásenia, priznania a i.).

Pre úplnosť odvolací súd uvádza, že nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobca účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobca v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku v plnej miere rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

O trovách konania, vrátane trov odvolacieho konania, rozhodne krajský súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 151 ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej

časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.